SPOROČILO ZA JAVNOST | ZA TAKOJŠNJO OBJAVO

Ljubljana, 5. november 2026

ZA zakon - ZA prihodnost Slovenije

Pet gospodarskih organizacij poziva k udeležbi na referendumu in glasu ZA razvoj Slovenije

Gospodarska zbornica Slovenije (GZS), Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (OZS), Trgovinska zbornica Slovenije (TZS), Združenje delodajalcev Slovenije (ZDS) ter Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije (ZDOPS) so danes na skupni novinarski konferenci napovedali, da bodo na referendumu 6. decembra glasovali ZA Zakon o interventnih ukrepih za razvoj Slovenije (ZIURS), in k temu pozvali tudi volivke in volivce. Zakon po njihovih besedah ni popoln, je pa nujen začetek sprememb, ki jih Slovenija potrebuje ne glede na to, kdo vlada.

»*Danes ne prihajamo braniti vlade. Slovenija se sooča s pomanjkanjem kadrov, staranjem prebivalstva, visokimi stroški, administrativnimi obremenitvami in vse močnejšo mednarodno konkurenco. To so problemi, ki vplivajo na kakovost življenja vsakega izmed nas. Če tega še ne čutimo danes, bomo čutili jutri,*« je dejal **predsednik GZS Tibor Šimonka**. Največja konkurenčna prednost danes po njegovih besedah »*niso stroji ali surovine, ampak ljudje. Kdor zna pridobiti in zadržati dobre kadre, zmaga. Zakon nam pri tem pomaga, da mladi in strokovnjaki ostanejo v Sloveniji ali se vanjo vrnejo.*« Zakon razume kot začetek potrebnih sprememb, ne kot njihov zaključek. »*Na referendumu bomo odločali o državi, v kateri bodo mladi imeli priložnosti in si bodo tukaj ustvarjali prihodnost za svoje družine. O državi, kjer se bodo podjetja razvijala, zaposleni pa bodo imeli boljše službe. Kjer bodo upokojenci imeli dostojne pokojnine. In v kateri bo država zaradi več ustvarjenega lahko zagotavljala kakovostne javne storitve in poskrbela za socialno šibke. Glas ZA je glas za to, da se spremembe začnejo, namesto da znova ostanemo na začetku*,« je dodal.

Predsednik ZDS Marjan Trobiš je izpostavil razvojno kapico, ki najvišjo osnovo za socialne prispevke omejuje na 7.500 evrov bruto, in možnost prejemanja polne pokojnine ob nadaljnjem delu. »*Razvojno kapico razumemo kot naložbo v nastajanje in ohranjanje delovnih mest z najvišjo dodano vrednostjo. Podjetjem bo olajšala zaposlovanje strokovnjakov, za katere tekmujemo na mednarodnem trgu. Polna pokojnina ob delu pa omogoča, da izkušeni sodelavci ostanejo in svoje znanje prenesejo na mlajše. Pri tem je bistven skupni interes: delavec želi in zmore delati, delodajalec pa njegovo delo potrebuje,*« je dejal. Oba ukrepa povezujeta razvoj podjetij in boljši materialni položaj zaposlenih. Hkrati pričakuje pregleden načrt financiranja, spremljanje učinkov in odgovorno upravljanje javnih sredstev. »*Kakovostne javne storitve in vzdržno socialno varnost moramo ohranjati skupaj s pogoji za uspešno gospodarstvo, saj brez drugega ne bo prvega*.«

Predsednica TZS mag. Mariča Lah je poudarila, da zakona ne presojamo po tem, kdo ga je predlagal, ampak po tem, kaj prinaša ljudem in gospodarstvu. Zakon trajno znižuje DDV za 15 skupin osnovnih živil ter za semena, sadike in gnojila z 9,5 na 5 odstotkov: »*Znižanje DDV na osnovna živila bodo najbolj občutili upokojenci, mlade družine in ljudje z nizkimi plačami. To ni luksuz, to je košarica prav vsakega izmed nas. Prepričani smo, da ga bodo trgovci prenesli v maloprodajne cene, k temu jih sili tudi močna konkurenca na trgu*.« Nižji DDV bo zmanjšal odliv kupne moči v tujino, saj ta ukrep prinaša znižano stopnjo DDV za osnovna živila, kot je poznajo vse naše sosednje države.

Predsednik OZS Blaž Cvar je izpostavil administrativne razbremenitve, sistem za normirane podjetnike in nižji DDV na energente. »*Za te rešitve se obrtniki in podjetniki zavzemamo že vrsto let. Manj birokracije pomeni več časa za delo in stranke. Normiranci potrebujejo preprost sistem in predvidljiva pravila, da lahko načrtujejo poslovanje. Nižji DDV na elektriko, zemeljski plin, daljinsko ogrevanje in les za kurjavo pa bo razbremenil tako delavnice kot gospodinjstva,*« je povedal. In dodaja, da gre za rešitve, ki jih Obrtno-podjetniška zbornica že kar nekaj let predlaga v svojih zahtevah obrti in podjetništva. »*Nam je vseeno, katera vlada bo to sprejela, leva ali desna. Gre namreč samo za izenačevanje ali pa približevanje zakonodaje, kot jo že imajo sosednje ali pa bližnje države. Tako da ta stvar je nujna, da jo sprejmemo, če želimo še imeti slovensko gospodarstvo konkurenčno. Tu pa vemo, da smo v zadnjih letih padli za 14 mest.*«

Gostitelj **Marko Kajzer, član ZDOPS**, je izpostavil, da »*podjetje niso samo stroji, naročila in bilance. Brez ljudi, ki znajo in hočejo delati, tudi naša delavnica ne bi bila vredna prav veliko. Naši interesi niso v vseh pogledih enaki, imamo pa skupno vprašanje: kakšne pogoje potrebujemo, da bomo lahko v Sloveniji še naprej delali, zaposlovali in razvijali podjetja*.« Dotaknil se je v zakonu vključene rešitve za primer, ko se zaposleni med opravljanjem dela poškoduje. »*Varnost zaposlenih mora ostati na prvem mestu, vendar mora biti odgovornost delodajalcev sorazmerna. Za malo podjetje lahko neomejen regresni zahtevek pomeni razliko med nadaljnjim poslovanjem in zaprtjem podjetja. Predlagana ureditev odgovornosti ne odpravlja, temveč postavlja jasnejše in bolj predvidljive meje*.« Pozdravil je tudi

uvedbo tako imenovanega mikro s. p., ki predstavlja začasno razbremenitev tistih samozaposlenih in kmetov, ki izpolnjujejo zakonski pogoj in jim nizki prihodki otežujejo plačevanje prispevkov.

Organizacije priznavajo, da način sprejemanja zakona ni bil takšen, kot bi si ga želele. Zavezale so se, da bodo takoj po referendumu predlagale popravke, kjer bodo potrebni, in se zavzele za najširši socialni dialog. »*Glas ZA ni glas za katerokoli vlado ali stranko. Je glas za smer razvoja. Za to, da se spremembe začnejo danes, namesto da se razvoj znova ustavi*,« so poudarili in pozvali vse volivke in volivce, naj se 6. decembra udeležijo referenduma in glasujejo ZA zakon.

Od vlade hkrati pričakujejo, da bo po referendumu spremljala učinke zakona in izboljšala rešitve, ki se ne bodo izkazale za optimalne. Pa tudi, da se bo sistematično lotila sprememb na drugih področjih, od znanosti in razvoja, davčnega okolja in digitalizacije do energetike, v dobro vseh, ki v Sloveniji živijo in delajo.

Ključni pozitivni ukrepi zakona za razvoj Slovenije

Razvojna kapica

Razvojna kapica ni namenjena le vodilnim, temveč krepi konkurenčnost Slovenije pri pridobivanju in ohranjanju razvojnikov, inženirjev, tehnoloških in drugih visoko usposobljenih kadrov ter pri ustvarjanju delovnih mest z visoko dodano vrednostjo. Cilj ni višja neto plača približno 13.000 ljudi, ampak čim več visoko produktivnih delovnih mest. Ko takšne kadre izgubimo, izgubimo dvakrat: njihove davke in prispevke ter višjo dodano vrednost, ki jo ustvarjajo v podjetjih.

- Slovenija je po davčnem primežu pri povprečni plači 6. med 38 državami OECD (45,3 %, ob povprečju OECD 35,1 %). V letu 2025 je bila med tremi državami EU z največjo rastjo davkov in prispevkov na plače zaposlenih. Različne oblike kapice na socialne prispevke ima 18 od 27 držav EU; med njimi tudi Avstrija in Nemčija, ki sta hkrati zelo močni socialni državi.
- Po IMD je Slovenija pri privabljanju visoko usposobljenih tujih kadrov na samem repu lestvice, pri begu možganov pa na 62. mestu med 70 državami.
- Solidarnosti ne bo ukinjena. Posameznik s 7.500 evri bruto plače državi še vedno plača vsaj 3.300 evrov prispevkov in dohodnine (skoraj 45 % celotne plače). Še vedno torej plača približno 5-krat več socialnih prispevkov kot zaposleni z minimalno plačo in skoraj 3-krat več kot zaposleni s povprečno plačo. Med upravičenci so vodje razvoja, vrhunski inženirji, arhitekti sistemov, strokovnjaki za umetno inteligenco in drugi iskani specialisti.
- V letih 2022–2026 je samo na Hrvaško uprave ali pomembne funkcije preselilo vsaj 17 velikih podjetij. Odhod 10 uprav (npr. 3 direktorji, 12.000 EUR plače) pomeni izgubo 310.000 evrov letno prispevkov, dohodnine in DDV; vendar pa se s selitvijo uprav selijo tudi pomembne funkcije, kot so marketing, nabava, razvojni oddelki … – npr. odhod IT razvojnega oddelka (primer: 8 zaposlenih s povprečno bruto plačo 5.500 evrov) pomeni dodatno izgubo 342.000 evrov letno. Predvsem pa se s tem selijo ključne odločitve o upravljanju podjetij v tujino, kar ima lahko negativne multiplikativne učinke tudi na ostale dele gospodarstva (npr. na manjše dobavitelje večjim podjetjem), podporo v lokalnem okolju (npr. društev, dobrodelnih, športnih in kulturnih aktivnosti).
- Pri višjih plačah je razlika med stroškom za podjetje in tem, kar zaposleni prejme, tako velika, da se razlike med manj in bolj zahtevnimi delovnimi mesti zmanjšujejo (plačna kompresija). Več znanja in odgovornosti se premalo plača.

Nadaljevanje dela ob prejemanju polne pokojnine

Ukrep odgovarja na dva ključna izziva: staranje prebivalstva in pomanjkanje delovne sile. Starejšim, ki želijo in zmorejo delati dlje, ne bo treba izbirati med plačo in pokojnino. Podjetjem omogoča daljše sodelovanje z izkušenimi sodelavci in prenos njihovega znanja na mlajše. Upokojencem, ki zmorejo in želijo delati dlje, tovrsten sistem omogoča boljši socialni status.

- Delovno aktivnih je vse manj, potrebe starajoče se družbe pa vse večje; vsak, ki želi in zmore delati dlje, šteje.
- Slovenija je med državami z najnižjo stopnjo zaposlenosti v starosti 60–64 let.
- Po podatkih OECD je Slovenija edina država v EU, kjer ni mogoče delati in hkrati prejemati polne pokojnine (v nekaterih državah so določene omejitve).
- Zakon ne uvaja prisilnega upokojevanja. Delavec, ki izpolni pogoje za starostno pokojnino, lahko nadaljevanje dela pravočasno predlaga delodajalcu; če ta v 30 dneh ne odgovori, se delovno razmerje nadaljuje pod enakimi pogoji. Ob zavrnitvi ima delavec še vedno sodno varstvo (zahtevo uveljavlja v 30 dneh).

Možnost nižjega DDV na električno energijo, zemeljski plin, daljinsko ogrevanje in les za kurjavo

Korak v pravo smer pri stroških energije za gospodinjstva in podjetja.

- Nižji DDV lahko neposredno zniža stroške manjših podjetij, ki niso zavezanci za DDV, in gospodinjstev.
- Konkurenčne in predvidljive cene energije so eden ključnih pogojev za ohranjanje industrijske proizvodnje in delovnih mest v Sloveniji.

- Ukrep je pomemben tudi za energetsko intenzivne panoge, kot je industrija materialov, ki zaposluje 43.000 ljudi in pomembno prispeva k delovanju celotnega gospodarstva.

Spremembe pri normirancih

Manj administrativnih bremen in bolj predvidljivo davčno okolje za manjše podjetnike, obrtnike in samozaposlene, tudi za popoldanske normirance.

- Po lestvici IMD je Slovenija pri poslovni zakonodaji šele na 61. mestu med 70 državami. Vsaka ura, porabljena za obrazce, je ura manj za stranke in delo.
- Spremenjeni pragovi olajšajo vstop novih podjetnikov v sistem normiranih odhodkov.
- Poslovanje bo preglednejše in z manj administrativnimi bremeni.
- Ureditev je smiselna za določene dejavnosti samostojnega opravljanja dela; dolgoročno je potrebna celovita prenova statusa normiranca.

Nižji DDV na izbrana osnovna živila

Razbremenitev gospodinjstev pri vsakodnevnih nakupih osnovne hrane in blažitev visokih življenjskih stroškov.

- Za primerljive izdelke imajo okoli 5-odstotno stopnjo vse štiri sosednje države; takšno stopnjo dovoljuje tudi EU.
- Gospodinjstva z nižjimi dohodki namenijo za hrano in energijo večji delež dohodka, zato je razbremenitev zanje relativno največja.
- Ukrep izboljšuje konkurenčni položaj domače trgovine ter zmanjšuje spodbudo za nakupe domačih potrošnikov v tujini.

Nižji prispevki za samozaposlene in kmete z najnižjimi prihodki

Manjše breme za tiste, ki začenjajo ali poslujejo z najnižjimi prihodki. Lažje je ostati v poslu in ga razvijati.

- Zavarovalna osnova za upravičene zavezance je največ 45 % minimalne letne plače.
- Ukrep velja za določene skupine po pogojih zakona. Ugodnost je časovno omejena. Posameznik jo lahko uporabi enkrat za obdobje 24 mesecev.

Oddajanje nepremičnin

Za dostopnejša stanovanja moramo spodbuditi dolgoročno oddajanje.

- Dosedanji sistem dolgoročnega najema ni dovolj spodbujal; bil je visoko obdavčen v primerjavi s kratkoročnim oddajanjem turistom.
- Nižja obdavčitev zmanjšuje motivacijo za oddajanje na črno in izboljšuje preglednost trga.
- Kar 60 % mladih med 18. in 34. letom še vedno živi pri starših, kar vpliva tudi na njihove odločitve o družini.